

Abstrakt

Problematika naplnění státního rozpočtu je věčným tématem, které je možné prohlásit za aktuální v jakékoli fázi hospodářského cyklu, tím spíše v době recese. V reakci na nástup finanční krize se vždy objeví potřeba nacházet nové zdroje financování vládních výdajů. I když zdanění vína je v tomto ohledu tématem spíše marginálním, je třeba si položit otázku, proč tomu tak je a zda není právě v této oblasti skrytý potenciál. Daň z vína však hraje významnou roli nejen jako příjem státního rozpočtu, nýbrž jako nástroj regulace spotřeby této komodity, jež je negativně vnímána z hlediska lidského zdraví. Uvalení spotřební daně z vína dále neovlivňuje pouze chování spotřebitelů, má totiž dopady i na rostlinnou výrobu v tomto odvětví.

Celá problematika zároveň získává úplně jinou dimenzi tím, že oblast zdanění vína patří k oblastem, jež podléhají harmonizaci ze strany Evropské unie. V době globalizace a stále se prohlubující evropské integrace je důležité umět z těchto aspektů ekonomiky vytěžit maximum. V souvislosti s harmonizací daňových systémů členských států Evropské unie se nabízí otázka využití potenciálu jednotného vnitřního trhu k získání předního postavení mezi světovými ekonomickými hráči. Tento potenciál však není možné využít, pokud harmonizace nedosáhne dostatečného stupně a pokud nebude adekvátně odrážet aktuální potřeby jak jednotlivých členských států, tak Evropské unie jako celku.

Disertační práce se proto věnuje právě právní úpravě selektivních spotřebních daní, konkrétně zdanění vína v kontextu evropského práva. Harmonizační snahy v této oblasti urazily již dlouhou cestu, když první snahy o harmonizaci sahají až do samotných počátků evropské integrace. Disertační práce se celým historickým vývojem evropské právní úpravy zdanění vína zabývá, přičemž poukazuje i na nástroje, které byly v jednotlivých fázích využívány, ať už se jedná o normy primárního evropského práva, evropské právo sekundární nebo judikaturu Soudního dvora. Harmonizace daně z vína k dnešnímu dni dosáhla relativně vysokého stupně, když se podařilo sjednotit nejen základ daně, ale také základní principy a techniky výběru daně. K usnadnění využití jednotného vnitřního trhu přispívá i harmonizace nepřímá prováděná pomocí sbližování právních norem i v ostatních odvětvích práva, zejména pak práva daňového procesu a práva vinařského.

Při bližším rozboru všech dotčených evropských právních norem je však nutné konstatovat, že proces harmonizace daně z vína stále ještě nebyl dovršen a v současnosti již delší dobu stagnuje. Právě takový rozbor disertační práce nabízí, čímž zároveň i poukazuje na prostor pro harmonizaci další či pro případné odstranění nedostatků současné evropské právní úpravy. Zároveň disertační práce v tomto směru nabízí odpovědi na to, proč k současné stagnaci došlo, a detekuje oblasti, u kterých je dosažení konsensu mezi členskými státy složité, ne-li nemožné. Disertační práce mapuje preference jednotlivých členských států, jejich ekonomickou situaci, stejně jako jejich pozici na světovém trhu s vínem. Pomocí komparace jednotlivých právních úprav zdanění vína je ukázáno, jakým způsobem byla provedena transpozice evropského práva týkajícího se zdanění vína. Upozorněno je i na specifika jednotlivých členských zemí. Z představených charakteristik jednotlivých států je usuzováno na pravděpodobnost dalšího pokroku v procesu harmonizace, jímž je nyní sladění sazeb daně z vína či alespoň jejich přiblížení.

V rámci disertační práce je potvrzeno, že diversita členských zemí EU je pro Evropu typická a neodmyslitelná. I kvůli ní zde ne zcela funguje proces spontánního přibližování daňových ráďů. Z hlediska zdanění vína je možné evropské státy rozdělit na tři skupiny – vinařské velmoci, které jsou proti zdanění vína a snaží se prosadit co možná nejnižší daňové sazby; státy severské, u nichž pěstování a konzumace vína nemá tradici a preferováno je spíše naplnění státního rozpočtu spolu s potíráním alkoholismu; a konečně státy, jež nejsou ani jedním z extrémů a víno sice zdaňují, pouze však nízkou sazbou. Jelikož schválení každé normy sekundárního evropského práva závazné pro zdanění vína v EU vyžaduje jednomyslný souhlas všech členských zemí, bude další harmonizace daně z vína stále složitější, čím více se bude Evropská unie rozšiřovat. Nalézt kompromis mezi dvaceti sedmi národními zájmy a jejich specifiky bude čím dál tím komplikovanější a prostor pro přiblížení právních ráďů bude nutné hledat v souvisejících oblastech. Momentálně se takovou oblastí s velkým potenciálem pro sblížování jeví harmonizace správy daní a potírání daňových podvodů.